

Új alapanyagú 100 forintos GYIK

1. Miért döntött úgy az MNB, hogy új alapanyagú 100 forintos érmét bocsát ki?

Az MNB az új érmealapanyag alkalmazásáról a 100 forintosok gyártásához szükséges alapanyagellátás biztonságának növelése és az érmebedobással működő automaták stabilabb, megbízhatóbb működése érdekében döntött.

A jelenleg forgalomban lévő, acél alapanyagú 100 forintos érmét 1996-ban bocsátotta ki az MNB. Az azóta eltelt több, mint 20 év óta jelentős változások történtek az érmegyártásban: az érmék alapanyagául szolgáló új, kedvezőbb beszerzési árú lapkaanyagok, fémötvözetek jelentek meg; az euróérmék bevezetése után az európai lapkagyártói piac átrendeződött, koncentráldott; továbbá az automatákban lévő érme elfogadó egységek is műszaki szempontból sokat fejlődtek. Az átmérőn, vastagságon, súlyon kívül sokkal több paramétert (pl. anyagösszetételt, elektromos vezetőképességet, stb.) tudnak egyidejűleg vizsgálni, így megbízhatóbbakká váltak.

A jelenlegi 100 forintosok a forgalmi érmesorunk többi elemétől abban különböznek, hogy nem színesfém ötvözetből készülnek, hanem ötvözetel bevont acélból. Ezt a speciális, ún. szendvics szerkezetű alapanyagot ma már csak egyetlen gyártó tudja előállítani Európában. Mivel Magyarországon kívül nincsen más olyan ország, amely valamely forgalmi érméjéhez ezt a speciális alapanyagot használná, ezért a lapkagyártáshoz szükséges alapanyag szállításának feltételei (ár, szállítási- és fizetési határidő) kedvezőtlenebbé váltak, mint a többi forint érme alapanyagául szolgáló homogén ötvözeteké vagy a más országokban használt egyéb (pl. galvanizált fém vagy az euróérméknél használatos ún. nordic gold) alapanyagoké.

Az acél alapanyagú 100 forintos érmék automatákban történő használata során az MNB több ízben kapott olyan visszajelzéseket, hogy az érmék esetenként mágneseződtek, és az automata visszautasította vagy csak többszöri próbálkozás után fogadta el az érmét. (Ezért lehet látni több automatán is olyan fém felületet, amihez hozzáütögetve az érmét, annak megváltozott mágneses tulajdonságai után már sikerrel járt az elfogadás.) Ilyen mágneses hatás a színesfém ötvözetű alapanyagok esetében nem fordulhat elő.

További előnyt jelent az új 100 forintos alapanyagnál, hogy a homogén ötvözetű alapanyagú érmének az újrahasznosíthatósága előnyösebb, mint az acél alapanyagé.

2. Mi a különbség/hasonlóság a jelenleg forgalomban lévő (rég) és az új alapanyagú 100 forintos között?

Az új alapanyagú 100 Ft-os forgalmi érmét a már forgalomban lévő 100 Ft-os címllettel vizuálisan összehasonlítva, nem érzékelhető számottevő különbség. Azonos az átmérőjük és a vastagságuk, a külső (kör)gyűrű és a belső rész, az ún. mag aránya mindkettőnél ugyanakkora, az éremképük is megegyező.

Az 1996. 10. 21-én kibocsátott, jelenleg is forgalomban lévő ún. bicolor 100 Ft-os alapanyaga acél. Az érme külső része, a gyűrű, a nikkelt bevonat miatt ezüstfehér (fém) színű, a belső magon pedig aransárga színű sárgaréz (Cu75%-Zn25%) bevonat található.

Az új alapanyagú 100 Ft-os – a 2009. 06. 15-től forgalomban lévő 200 Ft-os címllet után másodikként – viszont nem csak bicolor, hanem bimetal is, vagyis a gyűrű és a mag kétféle ötvözetű alapanyagból készül. Az érme mindkét része színesfémek (réz, nikkelt és cink) ötvözete, de annak érdekében, hogy a gyűrű és a mag színe a régi érme színéhez hasonlítson, az ötvözetek összetétele különbözik. A fémszínű

gyűrűt 65% réz, 15% nikkel és 20% cink alkotja, a sárgaszínű mag alapanyagának részaránya pedig 75% réz, 4% nikkel és 21% cink.

Bár a kétféle 100 Ft-os az eltérő alapanyag következtében súlyban különbözik egymástól, ez meglehetősen kis mértékű eltérés, amely az érméket kézben tartva, alig érzékelhető: míg a régi, acél-alapú 100 forintos 8,0 grammos, a színesfém-ötvözetekből készülő új típus 6 tizeddel több, 8,6 gramm súlyú.

Vizuálisan csak a színüket tekintve fedezhető fel minimális eltérés a kétféle százforintos között, mégpedig a belső rész, a mag tekintetében. A régi érme magja ugyanis sárgaréz bevonatú, amely friss verésű, ún. verdefényes minőségű érme esetében fémes, fénylő aranysárga színezetű. Az új százforintos magja ugyanabból a fémösszetételből (Cu75Ni4Zn21) készül, mint az 1993 óta forgalomban lévő 5 és 20 Ft-os címleteink, így az új érmének a készpénzforgalomban történő használata során várható színére ezek az érmék is jó támpontként szolgálhatnak.

Műszaki összehasonlítás:

Megnevezés		Régi 100 forintos	Új 100 forintos
Alapanyag	külső része (gyűrű)	nikkellel bevont acél	réz (65%), nikkel (15%) és cink (20%) ötvözete
	belső része (mag)	réz (75%) és cink (25%) ötvözetével bevont acél	réz (75%), nikkel (4%) és cink (21%) ötvözete
Átmérő		23,8 mm	23,8 mm
Vastagság		2,6 mm	2,6 mm
Súly		8,0 gramm	8,6 gramm

3. Van-e valamilyen teendője a lakosságnak az új alapanyagú 100 forintosok kibocsátása kapcsán?

A lakosság szempontjából az alapanyag változás nem lesz érzékelhető, ugyanis a jelenleg forgalomban lévő 100 forintos érme külső megjelenése és legfontosabb paraméterei (szín, érmén lévő motívum, átmérő, vastagság) változatlanok maradnak.

4. Tervezi-e az MNB a régi, acél alapanyagú 100 forintosok bevonását?

Az MNB nem tervezi a régi, acél alapanyagú 100 forintosok bevonását, azok párhuzamosan forgalomban maradnak az új, színesfémötvözetű 100 forintosokkal.

5. Mikortól kerül forgalomba az új alapanyagú 100 forintos érme?

Az új alapanyagú 100 forintos érme forgalomban való megjelenése – a bankjegyeknél már megszokott módon – két lépésben történik, először 2019. október 1-től törvényes fizetőeszközzé válik.

A kibocsátási rendelet kihirdetését követően a jegybank technológiai támogatást biztosít a készpénzellátási lánc szereplőinek, így különösen az automaták üzemeltetőinek, hogy felkészítsék berendezéseiket az új alapanyagú 100 forintos érmék elfogadására.

A készpénzforgalomban majd csak ezt követően, **legkorábban 2020. július 1-jét követően** találkozhatunk az új 100 forintosokkal.

6. Az új alapanyagú 100 forintosokhoz mely cég szállítja az alapanyagot?

Az új alapanyagú 100 forintosok gyártásához szükséges lapkákat a dél-koreai Posco (volt Posco-Daewoo) kereskedőház szállítja. A céggel több évtizedre visszanyúló, zökkenőmentes vevő-beszállító kapcsolata van a Magyar Pénzverőnek, mivel a többi forint érme gyártásához szükséges lapkát jelenleg

ugyanaz a cég szállítja. (A forgalmi érmék alapanyagaként szolgáló fémlapok beszerzésére a Pénzverő négyévente tendert hirdet, így biztosítva, hogy mind a folyamatos ellátásbiztonság, mind a piaci folyamatok a négyévente megújításra kerülő beszerzési eljárások révén érvényesítésre kerülhessenek, és a lehető legoptimálisabb feltételekkel lehessen az alapanyagokat beszerezni.)

7. Nem jelent kockázatot, hogy egyetlen cégtől vásárolja a Pénzverő valamennyi érmecímlet lapkát?

Az egyetlen gyártótól való lapkabeszerzés az érmegyártás esetén inkább előny, mint hátrány. Az érméknek az automatákban történő biztonságos elfogadása érdekében ugyanis a lapkabeszállító állandósága – a nemzetközileg elfogadott gyakorlat szerint – kifejezetten ajánlott. A szállítási határidő rugalmasságában és az árban pedig előnyt jelent az egyetlen beszállító léte.

A forint érmékhez használt homogén ötvözetű lapkát más európai gyártó is elő tudja állítani, ha esetleg valamiért probléma adódna a dél-koreai cég rendelkezésre állásával.

8. Olcsóbb vagy drágább az új lapka beszerzési ára?

Az új alapanyagú lapkák, annak ellenére, hogy homogén réz-nikkel-cink ötvözetből készülnek, szemben a régi acél alapanyagú érmékkel, 30%-kal olcsóbbak. Ennek az az oka, hogy a korábbi acél alapanyagú érmék ún. szendvicsszerkezetű lapkáinak megmunkálási költsége jóval magasabb, mint magának az alapanyagának az ára.

9. Milyen megfontolások alapján került kiválasztásra az új 100 forintos alapanyaga?

Az új 100 forintos érmék alapanyagára az MNB megbízásából a Pénzverő kilenc cégtől – a legnagyobb európai és észak-amerikai, valamint ázsiai beszállítóktól – kért ajánlatot. A kilenc lapkaszállító összesen húsz különböző lapkaspecifikációra tett ajánlatot. Az új alapanyag, illetve a gyártó kiválasztásában az MNB az alábbi főbb szempontokat vette figyelembe:

- olyan anyagösszetétel legyen, amelynek előállítására nem csak egyetlen beszállító képes, valamint a beszállítónak legyen saját kohászata és ne további beszállítók rendelkezésre állásától függjön a lapka leszállítása
- az automatákban történő használata megbízható legyen
- ne legyen összetéveszthető a környező országokban használt érmékkel
- lehetőség szerint alacsonyabb árú legyen, mint az acél alapanyagú régi 100 forintos. .

10. Mit kell tenniük az automatás cégeknek, hogyan tudják átállítani az új 100 forintosok elfogadására az automatáikat?

Az MNB az új alapanyagú 100 forintosokat legkorábban 2020. július 1-jét követően hozza forgalomba, így az automatákat üzemeltető cégeknek nyolc hónapjuk áll rendelkezésre arra, hogy átállítsák az automatáikat az új alapanyagú 100 forintosok elfogadására.

Az MNB az automatáknak az új alapanyagú 100 forintosok elfogadására történő átállítása céljából tesztterméket biztosít, egyszerű címletváltás keretében. Tesztterméket az MNB Budapest, Kiss Ernő u. 1. szám alatti lakossági pénztárában lehet személyesen átvenni: <https://www.mnb.hu/bankjegy-es-erme/penztari-szolgaltatasok-lakossag-reszere/elerhetoseg-es-nyitva-tartas>. Kérjük, hogy az átvenni szándékozott darabszámot legalább két munkanappal a tervezett átvétel előtt a penztar@mnb.hu emailcímre küldött levélben legyenek szívesek előre jelezni.

11. Miért nem változtatta meg az MNB az új 100 forintosok külső paramétereit, ha már egyszer az anyag megváltozik?

Az MNB 2018-ban felmérést végzett a lakosság érmével kapcsolatos általános attitűdjével, valamint érmehasználati szokásaival kapcsolatban. A felmérés egyik fő tanulsága volt, hogy a lakosság túlnyomó többsége alapvetően elégedett a jelenlegi forint érmék használhatóságával, könnyen kezelhetőnek és esztétikusnak tartják azokat, különösen a 100 és 200 forintosokat a bicolor színük miatt. Többen megemlézték azt is, hogy a 100 forintos érmék esetében kedvelik, hogy kicsit vastagabb az érme a többi címletnél, ezáltal zsebbe, pénztárcába nyúlva, pusztán tapintás alapján is jól megkülönböztethetők.

Emellett több, egyszerű mechanikai tulajdonságokat vizsgáló érmeelfogadó automata is a súly, a peremvastagság és az átmérő vizsgálata alapján dönt az érmék elfogadásáról. Mivel Magyarországon nagy számban üzemelnek az ilyen berendezések, így az új érme használatához kisebb mértékű alkalmazkodás szükséges.

Mindezen felhasználói véleményekre való tekintettel döntött úgy az MNB, hogy változatlanul hagyja az új 100 forintos érmék külső megjelenését.

12. Tervezi-e az MNB a többi érmecímletnek is új alapanyagból történő kibocsátását?

Az MNB folyamatosan vizsgálja, hogy a forgalomban lévő bankjegyek és érmék betöltik-e a funkciójukat és figyelemmel kíséri a bankjegyek és érmék alapanyagával kapcsolatos nemzetközi trendeket. Jelenleg nincs napirenden más érmecímlet alapanyagának megváltoztatása.

13. Mennyi 100 forintos érme van a forgalomban? Milyen gyorsan fognak a forgalomba kerülni az új alapanyagú érmék?

A közel 2 milliárd forgalomban lévő érméből 10%, összesen 200 millió darab a 100 forintos címlet. Évente kb. 10-12 millió darab 100 forintos érme kerül forgalomba. Mivel az acél alapanyagú 100 forintosok – bár új érmék már ebből az anyagból nem fognak készülni – párhuzamosan forgalomban maradnak az új alapanyagú 100 forintosok bevezetése után is, így csak lassan fog növekedni a forgalomban lévő új 100 forintosok aránya.

14. Mit tehetek, ha nem fogadja el az automata az új alapanyagú 100 forintosomat? Büntethető-e az automatát üzemeltető cég?

Az MNB több, mint féléves időt biztosít az automatákat üzemeltető cégek számára az automatáiknak az új alapanyagú érme elfogadására történő átállítására. Elképzelhető azonban, hogy a 2020. július 1-jétől tervezett tényleges forgalomba hozatalig mégsem sikerül átállítani teljeskörűen az automatákat és így egy-egy automata nem fogadja el az új 100 forintosokat. Mivel az MNB nem írja elő, hogy az automatáknak milyen típusú fizetőeszközöket kell elfogadnia, a nem megfelelő működést nem is bünteti. Az automaták üzemképességének folyamatos biztosítása az üzemeltető cégek saját üzleti érdeke.

A forint érmével és bankjegyekkel kapcsolatos változásokról az MNB honlapjának Bankjegy és érme oldalán további naprakész, részletes információk érhetők el (<https://www.mnb.hu/bankjegy-es-erme>).